

SEFER BEREISHIS: A STUDY OF TEXT, TRADITION & THEOLOGY

INTRODUCING AVRAHAM

(א)

רד"ק (בראשית יא:י)

ואע"פ שזכר תולדות שם למעלה עם תולדות אחיו, שנה אותם לסדר התולדות ממנו עד אברהם אבינו, לפיכך לא זכר מבני שם אלא ארפכשד לפי שמתולדותיו יצא אברהם אבינו ...

אבות (ה:ב)

עשרה דורות מאדם עד נח להודיע כמה ארך אפים לפניו שכל הדורות היו מכעיסין ובאין עד שהביא עליהם את מי המבול, עשרה דורות מנח עד אברהם להודיע כמה ארך אפים לפניו שכל הדורות היו מכעיסין ובאין עד שבא אברהם וקבל עליו שכר כולם:

ר' עובדיה מברטנורא (אבות שם)

וקבל עליו שכר כולם – עשה מעשים טובים כנגד מה שהיה ראוי שיעשו כולם, לפיכך ניצולו כולם בזכותו. וכמו שנטל עליו עול מצות בעוה"ז כנגד כולם כך קבל בעוה"ב שכר כנגד כולם,

ספורנו (אבות שם)

קבל הוא יתברך שכר ותועלת ונחת רוח לפניו כל כך, שאלו היה כל אחד מהדורות עושה חלק מעשרה מאותו נחת רוח לא היה אובר. וקרא זה הנחת רוח "שכר" אליו יתברך על דרך "כי חלק ה' עמו" (דברים לב:ט)

ספורנו (בראשית יא:א)

לא הזכיר בשום אחד מאלה העשרה דורות "וימות" כמו שהזכיר באותם עשרה דורות שמאדם עד נח, כי הם כולם מתו קודם שיהיה ענין הסיפור המכוון אז והוא המבול, אבל אלו היו כולם חיים בזמן שהתחיל ענין הסיפור המכוון בזה, והוא השתדלות אברהם אבינו יותר מכל צדיקי הדורות שלפניו לקרא בשם ה' להודיע לבני האדם גבורותיו וכבוד הדר מלכותו ולמשכם בעבותות אהבת חסד לעבדו

(ב)

רד"ק (בראשית יא:כו)

ואלה תולדות תרח, וכבר זכרם בפסוק שלפניו ולא הוסיף אלא תולדות לוט, אלא בא לזכור הקורות שקרוהו, כי גם הם יקראו תולדות, והחל בתולדות הבנים ומה שקורוהו, הוא מות בנו בחייו וצאתו מאור כשדים ומותו בחרץ

(ג)

בראשית רבה (לח:ג)

זיימת הרן על פני תרח אביו, רבי חייא בר בריה דרב אדא דיפו תרח עובד צלמים היה, חד זמן נפיק לאתר, הושיב לאברהם מוכר תחתיו, הוה אתי בר אינש בעי דזיבן, והוה א"ל בר כמה שנין את, והוה א"ל בר חמשין או שיתין, והוה א"ל ווי ליה להוה גברא דהוה בר שיתין ובעי למסגד לבר יומי, והוה מתבייש והולך לו, חד זמן אתא חד איתתא טעינה בידה חדא פינך דסולת, אמרה ליה הא לך קרב קודמיהון, קם נסיב בוקלסא בידה ותבריהון לכולהון פסיליא, ויהב בוקלסא בידא דרבה דהוה ביניהון, כיון דאתא אבוה א"ל מאן עביד להון כדון, א"ל אתת חדא איתתא טעינה לה חדא פינך דסולת, ואמרת לי הא לך קריב קודמיהון, קריבת לקדמיהון הוה דין אמר אנא איכול קדמאי, ודין אמר אנא איכול קדמאי, קם הדין רבה דהוה ביניהון נסב בוקלסא ותברינון, א"ל מה אתה מפלה בי, וידעין אנון? א"ל ולא ישמעו אזוניך מה שפיך אומר, נסביה ומסריה לנמרוד, א"ל נסגוד לנורא, א"ל אברהם ונסגוד למיא דמטפין נורא, א"ל נמרוד נסגוד למיא, א"ל אם כן נסגוד לעננא דטעיין מיא,

א"ל נסגוד לעננא, א"ל אם כן נסגוד לרוחא דמבדר עננא, א"ל נסגוד לרוחא א"ל ונסגוד לבר אינשא דסביל רוחא, א"ל מילין את משתעי, אני איני משתחוה אלא לאור, הרי אני משליכך בתוכו, ויבא אלוה שאתה משתחוה לו ויצילך הימנו, הוה תמן הרן קאים פלוג, אמר מה נפשך אם נצח אברהם אנא אמר מן דאברהם אנא ואם נצח נמרוד אנא אמר דנמרוד אנא, כיון שירד אברהם לכבשן האש וניצול, אמרין ליה דמאן את, אמר להון מן אברהם אנא, נטלוהו והשליכוהו לאור ונחמרו בני מעיו, ויצא ומת על פני תרח אביו, הה"ד (בראשית יא) וימת הרן על פני תרח וגו'.

רמב"ם (עבודת כוכבים א:ג)

... ובן ארבעים שנה הכיר אברהם את בוראו, כיון שהכיר וידע התחיל להשיב תשובות על בני אור כשדים ולערוך דין עמהם ולומר שאין זו דרך האמת שאתם הולכים בה ושיבר הצלמים והתחיל להודיע לעם שאין ראוי לעבוד אלא לאלוה העולם ולו ראוי להשתחוות ולהקריב ולנסך כדי שיכירוהו כל הברואים הבאים, וראוי לאבד ולשבר כל הצורות כדי שלא ישעו בהן כל העם כמו אלו שהם מדמים שאין שם אלוה אלא אלו. כיון שגבר עליהם בראיותיו בקש המלך להורגו ונעשה לו נס ויצא לחרן, והתחיל לעמוד ולקרוא בקול גדול לכל העולם ולהודיעם שיש שם אלוה אחד לכל העולם ולו ראוי לעבוד, והיה מהלך וקורא ומקבץ העם מעיר לעיר וממלכה לממלכה עד שהגיע לארץ כנען והוא קורא שנאמר ויקרא שם בשם ה' אל עולם ...